

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

การดำเนินโครงการพัฒนาหรือกิจการใด ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจะเป็น เครื่องมือในการช่วยคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการป้องกันปัญหาหรือบรรเทา ความเสียหายให้ลดลงได้ ดังนั้น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจะเป็นกลไกที่สำคัญ เพื่อให้ภาคประชาชนและภาคเอกชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาตัดสินใจของรัฐ ต่อโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ และเพื่อให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสิ่งสำคัญ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีแนวคิด ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีการกำหนดประเด็นในการวิเคราะห์เพื่อนำไปจัดทำกฎหมายต้นแบบ ซึ่งผลของการวิจัยที่จะ นำไปสู่การจัดทำกฎหมายจะมาจากประเด็นวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการศึกษาพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระ ด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้นพบว่า เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นอีกหนึ่งฉบับที่มีความสำคัญในการกำหนดเกี่ยวกับ องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หากวิเคราะห์ปัญหาการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการร่างขึ้นมา แก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง การซื้อเสียง และคอร์รัปชันของผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ระบอบ ประชาธิปไตยระบบรัฐสภาของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนใน

ประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย ได้แก่ การมีระบบตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจรัฐอันเป็นที่มาขององค์กรอิสระต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและชุดตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งนับเป็นความเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบบรัฐสภาและรัฐธรรมนูญของไทยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ โดยกำหนดสถานะขององค์กรดังกล่าวให้มีความเป็นอิสระปราศจากการถูกรวบงำจากฝ่ายบริหาร และบัญญัติให้องค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่ไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย สอดคล้องกับแนวทางการจัดตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ที่อาศัยแนวคิดของระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) ซึ่งต้องการแก้ไขปัญหาระบบแบ่งแยกอำนาจ เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากจุดอ่อนของระบบรัฐสภาที่รัฐบาลกับสภาผู้แทนราษฎร โดยเสียงข้างมากกลายเป็นพวกเดียวกันและเป็นพวกเดียวกันในลักษณะที่รัฐบาลมีอำนาจเหนือสภาผู้แทนราษฎร ส่งผลให้ในทางปฏิบัติจึงมีแต่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านเท่านั้นที่ทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาล แต่ฝ่ายค้านเป็นเสียงข้างน้อย ดังนั้น ในการลงมติไม่ไว้วางใจถึงแม้ว่านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งคนใดจะมีพฤติกรรมสมควรไม่ไว้วางใจ แต่เมื่อลงมติฝ่ายค้านก็มักจะต้องแพ้เสมอเพราะเป็นเสียงข้างน้อย

หากวิเคราะห์ถึงความจำเป็นที่จะต้องมืองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ในประเด็นนี้เห็นได้ว่าต้องพิจารณาลักษณะการใช้อำนาจขององค์กรดังกล่าวด้วยว่าใช้อำนาจรัฐประเภทใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการใช้อำนาจขององค์กรอื่นของรัฐที่ไม่ใช่รัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลแล้วเราจะพบว่าองค์กรเหล่านั้นไม่ได้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ เพราะแม้ว่าองค์กรของรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและองค์กรอื่นจะสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นใช้บังคับได้ก็ตาม แต่อำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นใช้บังคับเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นอำนาจนิติบัญญัติ เพราะองค์กรเหล่านี้ไม่ได้มีอำนาจตรากฎหมายแม่บทขึ้นใช้บังคับเหมือนกับรัฐสภาที่มอบหมายให้องค์กรอื่นบังคับใช้กฎหมายที่ตนตราขึ้น แต่องค์กรเหล่านี้ตรากฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรองในกรอบของกฎหมายแม่บท (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติธรรมดา) ขึ้นใช้บังคับเพื่อกำหนดรายละเอียด ทั้งนี้ ตามที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบหมายและตนเป็นผู้บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายลำดับรองนั้นเองในการบังคับใช้กฎหมาย แม้มีปัญหาให้องค์กรเหล่านี้ต้องวินิจฉัยชี้ขาดก็ไม่ถือว่าการวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตุลาการ เพราะองค์กรเหล่านี้ไม่ได้จัดตั้งขึ้นในลักษณะที่เป็นศาลไม่ได้ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท แต่เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพราะหากตีความว่าการใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรเหล่านี้เป็นอำนาจตุลาการแล้ว ก็ต้องถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เป็นผู้พิพากษาตุลาการซึ่งจะถือไม่ได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะขัดกับหลักแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ที่ผู้พิพากษาตุลาการมีอำนาจบริหารจัดการการเลือกตั้งหรือการตรวจเงินแผ่นดินพร้อม ๆ ไปด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ตนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเองตั้งแต่ต้น ดังนั้น องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มี 6 องค์กร ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิรวมกันเป็นชุมชนในการอนุรักษ์ จัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา 46) ซึ่งสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา 56) สิทธิในการได้รับข้อมูล คำชี้แจง และแสดงความคิดเห็นก่อนการอนุญาต โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียของบุคคลหรือชุมชนท้องถิ่น (มาตรา 58) นอกจากนี้ ยังมีกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนผ่านทางองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งกำหนดให้การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 56 วรรคสอง) อย่างไรก็ตาม ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงสรุปได้ว่า มีบทบัญญัติให้มีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่าได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้้องค์การอิสระ

ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าวไว้เช่นกัน (มาตรา 67 วรรคสอง) รวมถึงกำหนดสิทธิขององค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น ซึ่งเห็นได้ว่า ก่อนการดำเนินโครงการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รัฐจะต้องผ่านสามขั้นตอน คือ (1) จัดทำ รายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (2) ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (3) ผ่านการให้ความเห็นขององค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการบัญญัติให้มืองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพทำหน้าที่ให้ความเห็นก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรง

วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนไว้ลดลง เหลือเพียงข้อ (1) และ (2) เท่านั้น กล่าวคือ กำหนดให้การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาต ทั้งนี้ ในการดำเนินการหรืออนุญาต รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า (มาตรา 58) นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ รัฐต้องอนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รวมถึงรัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ป่าไม้ บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 57) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐได้ตระหนักถึงข้อดีและข้อเสีย รวมถึง

ผลกระทบต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการและกิจกรรม สอดคล้องกับหลักการป้องกันล่วงหน้า ซึ่งเป็นหลักที่เน้นเกี่ยวกับการกำหนดหรือห้ามมาตรการ โดยการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็น เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายที่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า หรือให้เกิดผลกระทบหรือความเสียหายน้อยที่สุดในด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นหลักที่เน้นเกี่ยวกับรูปแบบของการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง และสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักที่เน้นเกี่ยวกับการเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจ รวมถึงสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการเติบโตคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

อย่างไรก็ตาม จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กล่าวมาข้างต้น กลับพบว่าไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยองค์การอิสระและสุขภาพ นอกจากนี้แม้ว่าองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นถ้อยคำ ที่มีอยู่ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และ 2550 แต่รัฐธรรมนูญสองฉบับก่อนหน้านี้นี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ว่า องค์การอิสระจะมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่อย่างไรบ้าง ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีภาคประชาชนเคยผลักดันให้ออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่ก็ยังไม่สำเร็จเป็นรูปธรรม นอกจากนี้แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และฉบับพุทธศักราช 2550 จะได้มีการบัญญัติให้มีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพทำหน้าที่ให้ความเห็นก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ตาม แต่ก็ไม่มีการจัดทำกฎหมายให้อนุวัติการตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้แต่อย่างใด

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น พบว่าปัจจัยสำคัญอันส่งผลให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งองค์การของรัฐที่เป็นอิสระ คือ หลักการของกฎหมายชน ในแง่ของการมีคุณภาพระหว่างประโยชน์สาธารณะและประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน กับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเอกชน ดังจะเห็นได้ว่าอนุสัญญาว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมสาธารณะในการตัดสินใจ และการเข้าถึงความยุติธรรมในคดีสิ่งแวดล้อม ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) หรืออนุสัญญาอาเรฮูส (The Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters 1998- The Aarhus Convention) บทบัญญัติของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการปรึกษาหารือ แบ่งออกเป็นสามส่วน

โดยมุ่งเน้นไปที่อำนาจการตัดสินใจ โดยกล่าวถึงการตัดสินใจในกิจกรรมเฉพาะที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การตัดสินใจเสนอโครงการที่อยู่ภายใต้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (มาตรา 6) การพัฒนาแผนงาน โครงการ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ในแง่มุมที่อาจจะต้องมีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) (มาตรา 7) รวมถึงการจัดทำข้อบังคับและตราสารผูกพันทางกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ ในปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกบังคับให้เร่งการดำเนินการในการทำ SEA หรือกำหนดบทบัญญัติที่สำคัญในการวางหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชน (มาตรา 8)

สำหรับรูปแบบขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของสหรัฐอเมริกา พบว่าเมื่อได้มีการตรากฎหมายสิ่งแวดล้อม รัฐบาลกลางโดยองค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา (US Environmental Protection Agency-USEPA) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ บทบาทและอำนาจหน้าที่ในส่วนต่อไป USEPA จะทำหน้าที่เสนอร่างกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมกลางที่ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อให้รัฐต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ หรือนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายของรัฐนั้น ๆ ซึ่งอาจจะมีแตกต่างจากกฎหมายที่บัญญัติโดยรัฐบาลกลางได้ แต่สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของรัฐจะต้องไม่น้อยไปกว่ากฎหมายของรัฐบาลกลาง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างกฎหมายสิ่งแวดล้อมของรัฐและของรัฐบาลกลาง รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา (US Constitution Law) กำหนดบทบัญญัติที่เรียกว่า “Preemption” ที่ให้ถือว่ากฎหมายของรัฐบาลกลางอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ นอกจากนี้ หากกล่าวถึงระบบ Environmental Impact Assessment (EIA) ได้ถูกนำมาใช้ด้วยการบังคับใช้รัฐบัญญัตินโยบายด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (NEPA) ในปี 1969 (พ.ศ. 2512) มีเพียงรายการพื้นฐานเท่านั้นที่กำหนดไว้ใน NEPA และเสริมระบบเฉพาะบางอย่างในข้อบังคับ รัฐบัญญัตินโยบายสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งบัญญัติขึ้นในปี 1978 (พ.ศ. 2521) กระบวนการของ NEPA ประกอบด้วย ข้อมูลจำเพาะซึ่งเป็นเอกลักษณ์ และไม่พบในระบบ EIA ของประเทศอื่น เช่น EIA ไม่ควรใช้เพียงเพื่อการขออนุมัติโครงการ แต่เป็นการดำเนินการด้านกฎหมาย และข้อเสนออื่นๆ (SEA) และรายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควรจัดทำโดยหน่วยงานของรัฐบาลกลาง

องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมของสหราชอาณาจักร พบว่า กฎหมาย Environmental Impact Assessment (Uncultivated Land and Semi-Natural Areas) (England) Regulation 2001 กำหนดให้บุคคลที่จะดำเนินโครงการใด ๆ โดยใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ไม่มีการเพาะปลูกหรือพื้นที่กึ่งธรรมชาติเพื่อทำการเกษตรต้องจัดทำแผนงานที่มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการลักษณะและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยแผนงานดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบในเบื้องต้นจาก Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณา

ว่าโครงการนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ซึ่งในการพิจารณานั้น Secretary of State อาจปรึกษากับองค์กรที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Consultation Bodies) เช่น สภามิวนิตการด้านธรรมชาติ (Nature Conservancy Council for England) คณะกรรมการอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ (Historic Buildings and Monuments Commission for England) สำนักสิ่งแวดล้อม (Environment Agency) หน่วยงานหรือองค์กรอื่นของรัฐที่ Secretary of State เห็นว่ามีส่วนได้เสีย หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการดังกล่าว เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาได้ และเมื่อ Secretary of State เห็นชอบหรืออนุมัติโครงการแล้ว ผู้ดำเนินโครงการจึงสามารถเริ่มดำเนินโครงการนั้นได้ นอกจากนี้หากกล่าวถึงกรณีของระบบ EIA พบว่ารัฐบาลท้องถิ่น ครอบคลุมการบริหารของโครงการการใช้ที่ดินในระดับภูมิภาค และการควบคุมการพัฒนาโดยเมืองและระเบียบผังประเทศ ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอนการทำ EIA การอนุมัติสำหรับทางหลวง ไฟฟ้า และโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญอื่นๆ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ถูกตราโดยรัฐบาลแห่งชาติ เช่น พระราชบัญญัติทางหลวง หรือ พระราชบัญญัติไฟฟ้า ทั้งนี้ โดยขั้นตอนการทำ EIA สำหรับโครงการเหล่านี้จะถูกกำหนดไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับ กฎหมายแต่ละฉบับถูกสร้างขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งของสหภาพยุโรป เพื่อรักษาระบบการอนุมัติที่ใช้กันทั้งในรัฐบาลแห่งชาติ และรัฐบาลท้องถิ่น ในขั้นตอนการทำ EIA รัฐบาลท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญ โดยเป็นหน่วยงานวางแผนระดับภูมิภาคในการบริหารกฎระเบียบการพัฒนาและความร่วมมือที่ยืดหยุ่น ระหว่างหน่วยงาน และผู้ดำเนินโครงการตั้งแต่ระยะแรกของการพัฒนาโครงการ

รูปแบบองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่าไม่มีองค์กรเดียวที่ทำหน้าที่ดูแลปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเหมือนดังเช่นสหรัฐอเมริกาซึ่งจะเห็นได้จาก มาตรา L132-1 องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมของสาธารณรัฐฝรั่งเศสแตกแยกเป็นหลายแขนง เช่น องค์กรพิทักษ์ชายฝั่งทะเล (The Coastal Protection Agency) สำนักงานการล่าสัตว์และชีวิตสัตว์ในป่าแห่งชาติ (The National Hunting and Wildlife Office) สมาคมการเกษตร (Chambers of Agriculture) แต่สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีองค์กรหนึ่งที่น่าจะถือได้ว่าเป็นองค์กรหลักด้านสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน (The Environment and Energy Management Agency) จัดตั้งขึ้นตามมาตรา L131-3 เพื่อทำหน้าที่ในการปกป้องและควบคุมมลพิษทางอากาศ ลดปริมาณขยะของเสีย การทิ้งขยะของเสีย การนำขยะของเสียกลับมาใช้ใหม่ หรือทำให้กลับคืนดี การปกป้องผิวดินและการทำให้พื้นที่ที่ได้รับมลพิษคืนดี การอนุรักษ์พลังงานและการพัฒนาพลังงานทดแทน การดำเนินการเพื่อลดมลพิษทางเสียงและการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาดรวมทั้งร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับน้ำ (Water Agencies) เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาทางน้ำ นอกจากนี้ในกรณีของระบบ EIA เห็นได้ว่าได้ถูกนำมาใช้ในกฎหมายฝรั่งเศสด้วยการ

ผ่านกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองธรรมชาติในปี 1976 (พ.ศ. 2519) และคำสั่งของรัฐบาลในปีต่อมา นี้เป็นระบบกฎหมายระบบแรกที่เกี่ยวข้องกับ EIA ในยุโรป ระบบ EIA ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. โครงการที่ได้รับยกเว้นจากขั้นตอนการทำ EIA รวมถึงโครงการสาธารณะต่าง ๆ โครงการของเอกชนที่ต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานของรัฐ และการวางผังเมือง 2. โครงการที่ต้องทำ EIA อย่างง่าย ๆ 3. โครงการที่ต้องทำ EIA อย่างละเอียด

รูปแบบองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่า ได้จัดตั้งองค์การสิ่งแวดล้อมกลาง (Federal Environmental Agency) เป็นหน่วยงานหนึ่งใน Federal Environmental Ministry ทำหน้าที่ให้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ด้านการควบคุมมลพิษทางอากาศ การลดเสียง การปกป้องผิวดิน การจัดการของเสีย การจัดการน้ำ และการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะการเตรียมข้อมูลเพื่อการกำหนดกฎระเบียบให้แก่ Federal Environmental Ministry นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในการศึกษาและพัฒนามาตรการที่เหมาะสมเกี่ยวกับแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรการเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ให้ข้อมูลสิ่งแวดล้อมแก่สาธารณะและให้ความช่วยเหลือรัฐบาลกลางในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment-EIA) นอกจากนั้นในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) พบว่า ได้มีคำสั่งคณะรัฐมนตรี เรื่อง หลักการประเมินสิ่งแวดล้อมสำหรับมาตรการสาธารณะของรัฐบาลกลาง ได้ประกาศใช้โดยคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปได้จากแผนการของรัฐบาลกลางทั้งหมด และขั้นตอนการอนุญาตขึ้นอยู่กับตรวจสอบ ตามนี้รัฐบัญญัติการบังคับใช้ตามคำสั่งของสภาเรื่องการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการภาครัฐและเอกชน ถูกบังคับใช้ ในปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) เป็นไปตามคำสั่งของสหภาพยุโรป รวมถึงเพื่อกำหนดประเภทของโครงการที่ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและขั้นตอนที่จำเป็น กฎหมายนี้ยังได้รวมขั้นตอนการอนุญาตต่าง ๆ ของรัฐบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ในประเด็นวิเคราะห์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยยังมีโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล และมีผู้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และผสานประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ความเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นอิสระและถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่จำกัดเฉพาะการให้ความเห็นต่อรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงประเด็นอื่น ๆ ของโครงการ เช่น ความจำเป็นของการมีโครงการ การป้องกันผลกระทบทางลบและส่งเสริมผลประโยชน์ในทางบวกและทางเลือกในการดำเนินโครงการด้วย ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนความคิดและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และเสนอ

ทางเลือกหรือทางออกในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มประชากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้ให้ข้อมูลว่า เนื่องด้วยในปัจจุบันมนุษย์ให้ความสนใจในเรื่องการคุ้มครองรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้โลกต้องเผชิญกับภัยอันตรายที่ร้ายแรง ก่อให้เกิดแนวคิดมากมายในการสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสิทธิในการอยู่และแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชกรนั้นได้สร้างพันธกรณีทั้งต่อรัฐและประชกร ในการที่รัฐจะต้องให้ประชกรมีส่วนร่วมเพื่อคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนของตนเองและประชกรเองก็มีหน้าที่จะต้องรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

ส่วนในประเด็นว่าการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญควรมีหรือไม่ นั้น ซึ่งกลุ่มประชกรได้มีความเห็นในทิศทางเดียวกันว่า หากกล่าวถึงองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้นในปัจจุบันพบว่าไม่มีสถานะทางกฎหมาย รวมถึงในทางปฏิบัติก็ไม่มีอยู่จริง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากในอดีตนั้นรัฐ หน่วยงานของรัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการอื่น ต่างมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าไม่มีความเป็นอิสระ รวมถึงขาดความรู้และความสามารถอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในองค์กรดังกล่าว ประเด็นว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมืองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น จึงต้องพิจารณาลักษณะการใช้อำนาจขององค์กรดังกล่าวด้วยว่าใช้อำนาจรัฐประเภทใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการใช้อำนาจขององค์กรอื่นของรัฐที่ไม่ใช่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลแล้วเราจะพบว่าองค์กรเหล่านั้นไม่ได้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ เพราะแม้ว่าองค์กรของรัฐจะสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นใช้บังคับได้ก็ตาม แต่อำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นใช้บังคับเหล่านี้เราไม่ถือว่าเป็นอำนาจนิติบัญญัติ เพราะองค์กรเหล่านี้ไม่ได้มีอำนาจตรากฎหมายแม่บทขึ้นใช้บังคับเหมือนกับรัฐสภาที่มอบหมายให้องค์กรอื่นบังคับใช้กฎหมายที่ตนตราขึ้น แต่องค์กรเหล่านี้ตรากฎหมายที่มีลักษณะเป็นกฎหมายลำดับรองในกรอบของกฎหมายแม่บท (พระราชบัญญัติ/รัฐบัญญัติ) ขึ้นใช้บังคับเพื่อกำหนดรายละเอียด

นอกจากนั้นเนื่องด้วยประเทศไทยกำลังเผชิญกับความขัดแย้งหลายด้าน เช่น การเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประเด็นที่สำคัญในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นคือเรื่องของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงต่อสุขภาพของประชกรอันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและรูปแบบกระบวนการผลิตแบบใหม่ที่มีการปลดปล่อยของเสียและมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดมลพิษ เช่น ทางน้ำ

อากาศ ดิน เสียง ไปจนถึงห่วงโซ่อาหาร รวมถึงวิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นตัวเร่งให้เกิดการปลดปล่อยมลพิษมากขึ้น แม้จะมีหน่วยงานและมาตรการในการลดผลกระทบ ที่อาจเกิดจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ก็ตาม แต่มาตรการเหล่านั้นก็ยังไม่ครอบคลุมเรื่องสุขภาพทำให้ ประชาชนต้องได้รับผลกระทบในหลายด้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประเด็นการจัดตั้งองค์การ อิสระด้านการประเมินผล กระทบสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพ	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
1. กำหนดสิทธิการมีส่วน ร่วมของประชาชนด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓
2. กำหนดสิทธิในการจัดตั้ง องค์การอิสระ	✓	✓	✓
3. กำหนดสิทธิในการจัดตั้ง องค์การอิสระด้านการ ประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ	✓	✓	✗

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารและดำเนินการขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มิ การจัดตั้งองค์การอิสระ โดยให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และ กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์การอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม

กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จึงได้มีการวิเคราะห์ถึงการบริหารและดำเนินการขององค์การอิสระ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบลึงแวดล้อมและสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญไว้ โดยคุณสมบัติที่สำคัญควรประกอบด้วย (1) อายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี แต่ไม่เกิน 70 ปี (2) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด (3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า (4) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (5) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้ เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การอิสระใด และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้ 1) ดิถยาเสพติดให้โทษ 2) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต 3) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ 4) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 96 (1) (2) หรือ (4) 5) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง 6) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล 7) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ 8) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ 9) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 10) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน 11) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง 17) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 18) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา 144 หรือมาตรา 235 วรรคสาม

นอกจากนั้น หรือต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ในระยะสิบปี ก่อนเข้ารับ การคัดเลือกหรือสรรหา หรือเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรค การเมืองในระยะ สิบปีก่อนได้รับคัดเลือกหรือสรรหา หรือเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง หรือ เงินเดือนประจำ หรือเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ ส่วน ท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดย มุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือ เป็นลูกจ้างของบุคคลใด หรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ หรือมีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

จากการศึกษาการสรรหาและแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ (ยกเว้นคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) พบว่าให้คณะกรรมการสรรหา เป็นผู้ดำเนินการสรรหาผู้ซึ่งเหมาะสม ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด แล้วจึงให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง สำหรับการสรรหาคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วิเคราะห์ได้ว่า การสรรหา ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นคณะกรรมการองค์การอิสระ ซึ่งในวิจัยที่นี้หมายถึงคณะกรรมการองค์การ อิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น สรุปลงได้ว่าต้องเป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี แต่ไม่เกิน 70 ปี มีสัญชาติไทยโดยการเกิด สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่ สำคัญไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ ดังนั้น หากผู้ใดมีคุณสมบัติเข้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ย่อมไม่มีสิทธิในการเป็นคณะกรรมการ ใดในคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพได้

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎบัตรความร่วมมือด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมของ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก - กรอบความร่วมมือ (Charter of the Regional Forum on Environment and Health Southeast and East Asian Countries - Framework for Cooperation) เห็นได้ว่า แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการชุดต่างๆ ในการกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้อง ดำเนินการนั้น จะต้องผ่านการพิจารณาและรับรองโดยเวทีระดับภูมิภาค สมาชิกคณะทำงานวิชาการ มาจากประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนกับประเทศ สมาชิกอื่น ๆ ประธานของคณะทำงานจะได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลของประเทศสมาชิก สมาชิกอื่นอาจมาจากผู้แทนภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ประชาสังคม ศูนย์ระดับภูมิภาคสถาบัน

หรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการริเริ่มจากภูมิภาคอื่นๆ และของโลกที่ดำเนินการประเด็นเดียวกัน (Regional and Global Initiatives) อาจได้รับเชิญเป็นสมาชิกของคณะทำงานวิชาการด้วยหน้าที่ คณะทำงานวิชาการ

นอกจากนั้นยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยประธานของ คณะทำงานวิชาการทุกคณะ และประธานและรองประธานของเวทีระดับภูมิภาค คณะกรรมการที่ ปรึกษาจะหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทบทวนข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างอิสระและทำให้เกิด ความมั่นใจถึงการประสานงานระหว่างคณะทำงานวิชาการชุดต่าง ๆ เพื่อการกำหนดประเด็นสำคัญ ของเวทีระดับภูมิภาค และประสานงานกับฝ่ายเลขานุการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นไปด้วยดีสำหรับการเตรียมการจัดประชุมเวทีระดับภูมิภาคครั้งต่อไป รวมถึงการแต่งตั้งให้มี เลขานุการ ทั้งนี้ โดยองค์การอนามัยโลก และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติทำหน้าที่ เลขานุการร่วมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของเวทีระดับภูมิภาคและคณะทำงานวิชาการ และ ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการทั่วไป รวมทั้งรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้ (1) รวบรวมข้อมูลจากประเทศ สมาชิกในเรื่องที่มีความสำคัญและ/หรือเป็นความริเริ่มในด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมภายใน เอเชียหรือที่เกี่ยวข้องกับภายนอกภูมิภาค ซึ่งรวมทั้งเอกสารที่อยู่ในรูปที่ดึงมาใช้ได้และเผยแพร่ให้ สมาชิกโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ (2) ดูแลภาพรวมและติดตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการอนามัย สิ่งแวดล้อมหรือแผนอื่นที่เทียบเท่าของประเทศสมาชิก โดยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของประเทศสมาชิกในการจัดทำและการปฏิบัติการตามแผนด้วย (3) สนับสนุนทาง วิชาการและการบริหารจัดการให้แก่สมาชิกที่จัดกิจกรรมภายใต้ความริเริ่มนี้ (4) ช่วยเหลือเวทีระดับ ภูมิภาคในการจัดหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติการและการขยายงานของประเทศสมาชิก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กฎบัตรความร่วมมือด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ – กรอบความร่วมมือ ได้กำหนดให้ทุกภาคส่วนทั้งรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน ปัจเจกชนภาคธุรกิจเอกชน หรือองค์กรภาคีต้องรับผิดชอบต่อ การกระทำ ต้องประเมินผลกระทบและปฏิบัติในลักษณะที่เป็นไปเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของ ประชาชนและความสมบูรณ์ของระบบนิเวศวิทยา ต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และสนับสนุน การแลกเปลี่ยนข้อมูลและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระดับ ท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก

ในประเด็นวิเคราะห์เกี่ยวกับคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลซึ่งจะทำหน้าที่ใด ในองค์การอิสระจำเป็นต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการทำหน้าที่ใดก็ตามในองค์การอิสระ บุคคลนั้นนอกจากต้องมีความรู้

และความเชี่ยวชาญในการทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีความซื่อสัตย์และต้องปฏิบัติหน้าที่
 อย่างเป็นธรรม ปราศจากการกระทำมิชอบไม่ว่ากรณีใด ๆ เนื่องจากองค์การอิสระเป็นองค์การที่
 จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้
 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์การอิสระต้อง
 เป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม กล่าวหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ นอกจากนั้นยัง
 สอดคล้องกับแนวคิดการจัดตั้งและดำเนินงานขององค์การอิสระ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ก่อกำเนิดขึ้นจาก
 หลักการของกฎหมายมหาชน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครอง
 เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย และจากการปรับกระบวนการและแนวทางจัดระเบียบการบริหาร
 ราชการแผ่นดิน ปัญหาการบริหารงานตามระบบราชการแบบดั้งเดิมซึ่งยึดติดกับการปฏิบัติตาม
 ระเบียบอย่างเคร่งครัด และยึดหลักการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ก่อให้เกิดความไม่คล่องตัว
 ประกอบกับปัญหาการเมืองเข้าแทรกแซงการดำเนินงานการบริหาร ทำให้นักวิชาการและ
 นักการเมืองทั้งหลายทั่วโลกเริ่มให้ความสนใจหาแนวทางในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการ
 งานของรัฐเสียใหม่และแนวคิดเรื่องการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระก็เป็นหนึ่งในแนวทาง
 ทั้งหมดนั้น

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มประชากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง
 องค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้ให้ข้อมูลว่า เนื่องด้วยการ
 คัดเลือกตัวแทนของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและ
 สุขภาพนั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่การคัดเลือกกว่า มีการคัดจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
 ของบุคคลดังกล่าวนั้นจริงหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำ
 หน้าที่ดังกล่าวแล้ว และต้องมีความซื่อสัตย์และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ปราศจากการ
 กระทำมิชอบไม่ว่ากรณีใด ๆ และสุดท้ายเพื่อให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากบุคคลทั่วไป และใน
 ขณะเดียวกันบุคคลซึ่งจะมาเป็นหนึ่งในคณะกรรมการฯ ควรต้องเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของการ
 คัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการฯ เพื่อที่จะได้พิจารณาถึงคุณสมบัติของตนเองและ
 ความพร้อมในการที่จะเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้น กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการ
 องค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจึงถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญ
 เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ปราศจากการ
 กระทำมิชอบไม่ว่ากรณีใด ๆ

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบ
 สิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

กำหนดไว้ รวมถึงมีการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม กล่าวหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ

2.2 อำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่า อำนาจหน้าที่ที่สำคัญขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คือ ต้องความเป็นอิสระ ได้แก่ อิสระในเรื่องการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร อิสระในเรื่องงบประมาณ มีหน่วยธุรการหรือสำนักงานที่เป็นอิสระ ต้องมีความเป็นกลาง ไม่เป็นฝักฝ่ายในทางการเมือง และปราศจากอคติ ไม่ลำเอียง เพราะรัก โกรธ หลง กล่าว นอกจากนั้นต้องดำรงความยุติธรรม ได้แก่ มีความเที่ยงธรรม มีความชอบธรรม มีความชอบด้วยเหตุผล

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า วัตถุประสงค์ของการตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้น เพื่อให้องค์กรอิสระมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกรอบวัตถุประสงค์ขององค์กรอิสระนั้น ซึ่งในวิจัยนี้เมื่อกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์กรอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น โดยหลักแล้วมีหน้าที่สำคัญที่ประกอบด้วยการให้ความเห็นประกอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง การส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และองค์กรเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาให้มีส่วนร่วมในกระบวนการให้ความเห็นขององค์กรอิสระ รวมถึงส่งเสริมให้มีการศึกษาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่จำเป็นต่อการให้ความเห็นขององค์กรอิสระ

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์กรอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของกฎหมายต่างประเทศนั้น เห็นได้ว่า สาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นประเทศที่จัดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้าน คือ กรณีปัญหาเกี่ยวกับน้ำ องค์กรหลักๆ ที่ทำหน้าที่ดูแลปัญหาน้ำ คือ องค์กรน้ำแห่งชาติ (The National Water Agency) ตามมาตรา L 213-1 ซึ่งมีหน้าที่เพียงให้คำแนะนำต่อโครงการหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำและองค์กรลุ่มน้ำ (The Water Basin Agencies) ที่จัดตั้งขึ้นตามพื้นที่ลุ่มน้ำหรือพื้นที่กลุ่มลุ่มน้ำตามมาตรา L 213-2 ประกอบด้วยผู้แทนจากภาคและท้องถิ่นซึ่งลุ่มน้ำนั้นตั้งอยู่ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้แทนจากผู้ใช้หรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐ โดยเฉพาะผู้แทนจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมโดยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโครงการหรือการพัฒนาเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าพนักงานรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งตามกฎหมาย Atomic Energy Act และ Precautionary Radiation Protection Act กำหนดไว้โดยกระทรวงต่าง ๆ จะเป็นหน่วยงานสูงสุดที่มีอำนาจจัดการ

สิ่งแวดล้อมในระดับของรัฐบาลกลาง โดยจะทำหน้าที่ในการพัฒนานโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและบัญญัติกฎหมายรวมทั้งให้เงินทุนในการปกป้องสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ให้คำแนะนำในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมด้วย ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น Federal Ministry of Finance รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าเสียหายจากพื้นที่ปนเปื้อนและภาษีสิ่งแวดล้อม Federal Ministry for Transport, Building, And housing รับผิดชอบเกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง Federal Ministry for Education and Research รับผิดชอบให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและค้นคว้าและพัฒนากฎปกป้องสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระดับรัฐบาลกลาง กระทรวงที่เกี่ยวข้องจะจัดตั้งหน่วยงานพิเศษที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะในสองลักษณะ คือ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค โดยการตรวจสอบและประเมินสถานการณ์และการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม การพิจารณาสาเหตุของมลพิษ การเตรียมข้อมูลในการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ รวมทั้งการเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น Federal Environmental Agency, Federal Agency for Nature Protection, Federal Office for Radiation Protection และหน่วยงานที่พิจารณาออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมในบางหน่วยงาน อาจทำหน้าที่ทั้งสองลักษณะไปพร้อมกัน

ในประเด็นวิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งสำคัญควรมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นประกอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง การส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และองค์การเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาให้มีส่วนร่วมในกระบวนการให้ความเห็นขององค์การอิสระ รวมถึงส่งเสริมให้มีการศึกษาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่จำเป็นต่อการให้ความเห็นขององค์การอิสระ นอกนั้นยังมีหน้าที่ในการแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน และเชิญผู้เกี่ยวข้องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลอื่นใดเพื่อมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็น รวมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการองค์การอิสระได้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดตั้งและดำเนินการองค์การอิสระ โดยให้มีอำนาจอิสระในการตัดสินใจ การใช้ดุลยพินิจและการดำเนินการโดยตัวองค์กรเอง และมีการใช้อำนาจมหาชนภายใต้การกำกับดูแล หรือวิธีการตรวจสอบถ่วงดุลที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของการบริหารรัฐสมัยใหม่ ซึ่งถ้าปราศจากกลไกเหล่านี้ โดยจำกัดอยู่เฉพาะแบบโครงสร้างของสถาบันทางการเมืองและการบริหารในรูปแบบเดิมรัฐจะตามไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดปัญหาการบริหารอันเป็นผลกระทบต่ออำนาจรัฐเสียเอง

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มประชากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้ให้ข้อมูลว่า สิ่งสำคัญในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพคือ จะต้องทำหน้าที่ด้วยความอิสระ ปราศจากการแทรกแซง และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน และที่สำคัญบุคคลซึ่งเป็นคณะกรรมการฯ นั้นควรจะต้องเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อให้การทำหน้าที่นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้นต้องกำหนดกรอบให้มีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบายการบริหารงาน อนุมัติงบประมาณ ให้คำแนะนำหรือเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการ รวมถึงการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การอิสระนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่า การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่า ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ โดยให้สำนักงานมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระ โดยมีประธานกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการทั่วไปของคณะกรรมการองค์การอิสระ นอกจากนี้ยังให้ประธานกรรมการโดยความเห็นของคณะกรรมการองค์การอิสระแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานเป็นผู้บังคับบัญชานักงานและลูกจ้าง โดยมีรองเลขาธิการตามจำนวนที่คณะกรรมการอิสระกำหนด ส่วนในเรื่องเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของเลขาธิการหรือรองเลขาธิการ ให้คณะกรรมการองค์การอิสระดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่า การตั้งสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้น เพื่อให้ให้สำนักงานมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระ ซึ่งในวิจัยนี้เมื่อกล่าวถึงสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น โดยเนื้อหาคือมีวัตถุประสงค์ให้สำนักงานมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระ โดยมีประธาน

กรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการทั่วไปของคณะกรรมการองค์การอิสระ นอกจากนี้ยังให้ประธานกรรมการโดยความเห็นของคณะกรรมการองค์การอิสระแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง โดยมีรองเลขาธิการตามจำนวนที่คณะกรรมการอิสระกำหนด

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของกฎหมายต่างประเทศนั้น เห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกามีองค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา (US Environmental Protection Agency-USEPA) เป็นองค์กรทางปกครองของรัฐบาลกลางองค์กรหนึ่งของประเทศที่ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) นอกจากนี้มีสำนักงานใหญ่อยู่กรุงวอชิงตัน ดีซี แล้วยังมีสำนักงานสาขาตามภูมิภาคอีก 10 สาขา USEPA มีหน้าที่ในการออกกฎหมายและพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Regulations) และดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่ออกโดยสภานิติบัญญัติและองค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ USEPA ยังมีสิทธิที่จะเลือกได้ว่าจะปฏิเสธดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมคดีใดต่อไปหรือกรณีใดที่จะปล่อยให้เป็นที่ของมลรัฐหรือของท้องถิ่นหรือกรณีใดที่จะต้องส่งให้กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) พิจารณาหรือกรณีใดถึงต้องดำเนินการปรับทางอาญา บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้รูปแบบการทำงานของ USEPA ประสบความสำเร็จ คือ การที่ USEPA มีสิทธิที่จะฟ้องร้องผู้ก่อให้เกิดมลพิษหรือผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อมจะเป็นบุคคล นิติบุคคล องค์กรของรัฐหรือของเอกชนก็ตาม อีกทั้งยังมี สิทธิประเมินค่าปรับทางปกครองที่ยื่นฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง รวมทั้งเรียกค่าเสียหายทางอาญาและขอให้ลงโทษจำคุกและในทางปฏิบัติ USEPA ก็ใช้อำนาจดังกล่าวดำเนินการทั้งทางแพ่ง คดีปกครองและคดีอาญาต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมายมาแล้วจำนวนมาก

สหราชอาณาจักรได้มีการบัญญัติสิทธิสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญและจากการตรวจสอบกฎหมายสิ่งแวดล้อมของอังกฤษหลายฉบับ รวมทั้งกฎหมาย Environmental Protection Act 1990 (พ.ศ. 2533) นั้น และมีกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา การได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน ในส่วนของการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น กฎหมาย Environmental Impact Assessment (Uncultivated Land and Semi-Natural Areas) (England) Regulation 2001 (พ.ศ. 2544) กำหนดให้บุคคลที่จะดำเนินโครงการใดๆ โดยใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ไม่มีการเพาะปลูกหรือพื้นที่กึ่งธรรมชาติเพื่อทำการเกษตรต้องจัดทำแผนงานที่มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการลักษณะและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยแผนงานดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบในเบื้องต้นจาก Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs

ซึ่งทำหน้าทีเป็นผู้พิจารณาว่าโครงการนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ซึ่งในการพิจารณานั้น Secretary of State อาจปรึกษากับองค์กรที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Consultation Bodies) เช่น สภการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ (Nature Conservancy Council for England) คณะกรรมการอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ (Historic Buildings and Monuments Commission for England) สำนักสิ่งแวดล้อม (Environment Agency) หน่วยงานหรือองค์กรอื่นของรัฐที่ Secretary of State เห็นว่ามีส่วนได้เสียหรือมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการดังกล่าวเพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาได้ และเมื่อ Secretary of State เห็นชอบหรืออนุมัติโครงการแล้ว ผู้ดำเนินโครงการจึงสามารถเริ่มดำเนินโครงการนั้นได้

สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการแบ่งการปกครองออกเป็นสองระดับ กล่าวคือในระดับชาตินั้น จะมีกระทรวงนิเวศวิทยาและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Ministry of Ecology and Sustainable Development) ทำหน้าที่หลักด้านการปกป้องการบ่อนทำลาย และพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีหน้าที่ลดมลพิษและความเดือดร้อนรำคาญในทุกลักษณะ นอกจากนี้ มีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงเกษตร หลายหน่วยงานในกระทรวงนี้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น กรมการจัดการและการวางแผนส่วนภูมิภาคและการดำเนินการด้านป่าไม้ (Department of Rural Management and Structure and the Forest Service) กระทรวงอุตสาหกรรม (Ministry of Industry) กระทรวงศึกษาและกระทรวงมหาวิทยาลัย (Ministry of Education and the Ministry of the Universities) ส่วนในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นนั้น องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับภาค (Régions) ระดับจังหวัด (Départments) และระดับมณฑล (Communes) แม้สาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีแนวโน้มที่จะถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการปกครองของส่วนภูมิภาคให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ตาม แต่ในปัจจุบันอำนาจและหน้าที่ยังคงอยู่กับส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ส่วนกลางก็มอบหมายให้เจ้าพนักงานระดับภาคมีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค และมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ เสียง รบกวน การทิ้งขยะของเสีย นอกจากนี้ ยังให้เจ้าพนักงานระดับภาคมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในเรื่องการปกป้องสิ่งแวดล้อม การปกป้องมลพิษ และขจัดเหตุเดือดร้อนรำคาญ ในระดับจังหวัด (Départments) มีหน้าที่ควบคุมการติดตั้งอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่กฎหมายได้แบ่งประเภทไว้เป็นประเภทต้องแจ้งให้ทราบ และประเภทต้องได้รับอนุญาตก่อน ดำเนินการติดตั้ง และรับคำร้องเรียนจากประชาชน นอกจากนี้ เจ้าพนักงานระดับอำเภอจะต้องร่วมมือกับเจ้าพนักงานระดับตำบลในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของตำบล และมีสิทธิที่จะใช้อำนาจตามกฎหมายดำเนินการแทนเจ้าพนักงานระดับตำบลหากเจ้าพนักงานนั้นไม่ปฏิบัติ

ตามหน้าที่ระดับสุดท้าย คือระดับมณฑล (Communes) นายเทศมนตรีในฐานะหัวหน้าฝ่ายตำบลมีอำนาจดำเนินการรักษาความสะอาดและขจัดเหตุเดือดร้อนรำคาญและมลพิษในระดับท้องถิ่นได้

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดการด้านสิ่งแวดล้อม คือหน่วยงานของรัฐ (Lander) และหน่วยงานของท้องถิ่น ส่วนหน่วยงานของรัฐบาลกลางมีเครื่องมือในการจัดการอย่างจำกัด ดังนี้ 1. หน่วยงานระดับรัฐบาลกลาง มีการจัดตั้ง Federal Environmental Ministry ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวนี้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประกอบด้วย 3 หน่วยงาน คือ กระทรวงมหาดไทย (Ministry of the Interior) กระทรวงเกษตร (Ministry of Agriculture) และกระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health) หลังจากนั้นในวันที่ 6 มิถุนายน 1986 (พ.ศ. 2529) จึงได้มีการจัดตั้ง Federal Environmental Ministry เพื่อทำหน้าที่กำหนดและดำเนินนโยบายในการจัดการและการปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อมของชาติ รวมทั้งการกำหนดกลวิธีร่วมกับหน่วยงานอื่น ในการออกกฎหมาย และให้ความร่วมมือในระดับนานาชาติ ในส่วนขององค์การสิ่งแวดล้อมกลาง (Federal Environmental Agency) ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 1974 (พ.ศ. 2517) โดย German Bundestag เป็นหน่วยงานหนึ่งใน Federal Environmental Ministry ทำหน้าที่ให้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ด้านการควบคุมมลพิษทางอากาศ การลดเสียง การปกป้องผิวดิน การจัดการของเสีย การจัดการน้ำ และการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ 2. หน่วยงานระดับมลรัฐ (Lander) โดย Lander จะมีบทบาทสำคัญในการปกป้องสิ่งแวดล้อมเพราะมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เมื่อการบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผลหรือมีปัญหา Lander จะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐบาลกลางทราบเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่อไป ตามกฎหมาย Joint Rules of Procedure of the Federal Government กำหนดให้หน่วยงานของรัฐบาลกลางต้องร่วมมือกับ Lander และก่อนที่จะออกกฎหมายใดที่จะกระทบต่อ Lander จะต้องรับฟังความคิดเห็นของ Lander ก่อน 3. หน่วยงานระดับท้องถิ่น (Municipalities) โดยกำหนดให้มีสำนักงานต่าง ๆ ในหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น Town Planning Office ดูแลเรื่องการวางแผนการใช้ที่ดินการใช้อาคารและการปรับปรุงเมือง Regulatory Office ทำหน้าที่ตรวจจับและตรวจสอบเกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมและทำการสอบสวนกรณีฝ่าฝืนกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นวิเคราะห์เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดตั้งให้มีสำนักงานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระ โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการทั่วไปของคณะกรรมการองค์การอิสระนั้น ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้้องค์การอิสระดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดการจัดตั้งองค์การอิสระของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศแรกที่ได้นำแนวความคิดในเรื่ององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเข้ามาใช้ในการบริหารประเทศ โดยมีการจัดรูปของรัฐตามโครงสร้างแบบรัฐเดี่ยว มีรัฐเป็นนิติบุคคลในทางกฎหมายมหาชน ถืออำนาจสูงสุดและควบคุมองค์กรปกครองอื่นตามลำดับชั้นลดหลั่นกันตามลำดับ โดยที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นรัฐเดี่ยวที่มีการกระจายอำนาจการปกครองอย่างมากจึงมีนิติบุคคลอื่นที่ไม่อยู่ในการบังคับบัญชาโดยตรงของรัฐแต่รัฐก็ยังคงมีอำนาจที่จะกำกับดูแลอยู่เหนือนิติบุคคลเหล่านี้

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้ให้ข้อมูลว่า การมีสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น ควรมีกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุม โดยอาจกำหนดให้มีโครงสร้างสำคัญที่ประกอบด้วย รูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการ หลักเกณฑ์การเข้ามาเป็นคณะกรรมการ กรอบอำนาจและหน้าที่ เป็นต้น ทั้งนี้กฎหมายนั้นอาจประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทางอาญา ทางแพ่ง และหลักเกี่ยวกับจริยธรรม เพื่อให้องค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

3. การสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Group)

การระดมความคิดเห็น โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Group) เป็นกระบวนการวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นกลุ่มเฉพาะที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับประเด็นวิจัยมาอยู่ร่วมกันแล้วให้ประชากรกลุ่มเฉพาะนั้นแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ต่อกันตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

การมีสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (Focus Group) เป็นวิธีการวิจัยที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 วิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมสนทนากลุ่มประเด็นที่จะนำไปจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งการวิจัยได้คำตอบเป็นประเด็นกฎหมายที่เป็นแบบโครงสร้างและสาระสำคัญของบทบัญญัติกฎหมายที่จะพัฒนาเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแล้วดังวิเคราะห์ไว้ในหัวข้อที่ 1 และ หัวข้อที่ 2 โดยมีกระบวนการวิธีดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง เพื่อเป็นการยืนยันความครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อให้

เป็นกฎหมายที่สามารถใช้บังคับได้ตามเป้าหมายหลัก คือ เพื่อจัดให้มีองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การดำเนินการ Focus Group จัดขึ้นที่ ณ ห้องประชุมบีทมา อาคาร 1 ชั้น 4 มหาวิทยาลัยศรีปทุม เมื่อวันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2566 โดย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดทำ Focus Group ประกอบด้วย

1) การกำหนดประชากรร่วมออกแบบ

กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นกลุ่มประชากรในการจัดทำ Focus Group แยกออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

กลุ่มที่ 2 ผู้แทนจากสถาบันการศึกษาภาครัฐ ผู้แทนจากสถาบันการศึกษาภาคเอกชน

กลุ่มที่ 3 ผู้แทนจากวิชาชีพทนายความ ผู้แทนจากสำนักงานอัยการ และผู้แทนจากศาล

กลุ่มที่ 4 ผู้แทนจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนจากภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

การจัดให้มีประชากรสนทนากลุ่ม ทำให้การอภิปรายร่วมกันภายในแต่ละกลุ่มที่ต่างก็มีประสบการณ์คล้ายกันมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการให้มีการจัดทำร่างกฎหมายว่าต้นแบบว่าด้วยด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

2) การจัดเตรียมสถานที่จัดทำ Focus Group

โดยเหตุที่กำหนดประชากรออกเป็น 5 กลุ่ม สถานที่จึงต้องแยกเป็น 5 โต๊ะห่างจากกัน เพื่อไม่ให้เกิดการร่วมแสดงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มรบกวนกัน แต่อยู่ในห้องเดียวกัน จึงจำเป็นที่จะเป็นห้องขนาดใหญ่ ซึ่งการวิจัยนี้ได้ใช้สถานที่ ณ ห้องประชุมบีทมา อาคาร 1 ชั้น 4 มหาวิทยาลัยศรีปทุม เมื่อวันที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2566

3) การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำ Focus Group

ผู้วิจัยจัดเตรียมกระดาษแผ่นใหญ่และเครื่องเขียนสำหรับเขียนคำตอบจากมติของแต่ละกลุ่ม พร้อมแท่นที่ตั้งเพื่อใช้ในการจดประเด็นคำตอบของแต่ละกลุ่มเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม

4) จัดเตรียมเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่ในการบันทึกมติของที่ประชุม

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการจัดทำ Focus Group ประเด็นในการอภิปรายของประชากร Focus Group ที่เป็นประเด็นจากการวิเคราะห์ในหัวข้อที่ 1 และ หัวข้อที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางการ อภิปราย แต่ไม่จำกัดว่าในการอภิปรายจะต้องยึดตามประเด็นเหล่านั้น ประชากรสามารถที่จะนำประเด็นอื่น ๆ ที่คิดว่าเหมาะสมมาอภิปรายได้

คำตอบที่ได้มาจากการอภิปรายในกลุ่มเมื่อมีการนำเสนอต่อที่ประชุมแล้ว ถือว่าเป็นการเสร็จสิ้นการดำเนินการสนทนากลุ่มเจาะจงซึ่งจะเป็นข้อมูลที่การวิจัยได้นำไปสู่การวิเคราะห์ต่อไป

3.3 ประเด็นในร่างกฎหมายว่าต้นแบบว่าด้วยด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

จากการวิเคราะห์ในหัวข้อที่ 1 และ หัวข้อที่ 2 ได้คำตอบของกฎหมายว่าต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับประชากรได้ร่วมกันอภิปราย ซึ่งอาจจะยึดหรือไม่ยึด ตามประเด็นเหล่านี้ก็ได้ หรืออาจเพิ่มเติมบางประเด็นก็ได้

ประเด็น Focus Group ที่เป็นแนวทาง มี 2 ประเด็น คือ

1) การจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- (1) กำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) กำหนดสิทธิในการจัดตั้งองค์การอิสระ
- (3) กำหนดสิทธิในการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

และสุขภาพ

2) การบริหารและดำเนินการขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(1) คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(2) อำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(3) สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

3.4 ผลการทำ Focus Group

ประชากรสนทนากลุ่มได้อภิปรายร่วมกันในประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อหาคำตอบที่จะเป็นร่างกฎหมายว่าต้นแบบว่าด้วยด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และได้คำตอบแยกตามประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคำตอบที่ได้มาของกลุ่มประชากรทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ

1) กำหนดสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอให้มีการเผยแพร่ข้อมูล โดยผู้เสนอมีการให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้เสีย อาจเพียงครั้งเดียวหรือเป็นระยะ นอกจากนั้นให้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เสนอ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบสองทาง ในระหว่างการปรึกษาหารือ ให้ผู้มีส่วนได้เสียยังมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปรึกษาหารืออาจรวมถึงกลไกการตอบกลับระหว่างผู้เสนอ หน่วยงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อที่ภายหลังอาจจะได้เรียนรู้ถึงขอบเขตที่มุมมองของพวกเขาถูกนำมาพิจารณาเพื่อการตัดสินใจ

2) กำหนดสิทธิในการจัดตั้งองค์การอิสระ เสนอให้มีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและนำไปสู่การเสนอให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระ

3) กำหนดสิทธิในการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เสนอให้มีการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และจัดให้มีการระดมความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นเป็นการได้เรียนรู้ถึงขอบเขตที่มุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาพิจารณาเพื่อการตัดสินใจ

ประเด็นที่ 2 การบริหารและดำเนินการขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

1) คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เสนอให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์การอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริตและปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ

2) อำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เสนอให้มีกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การอิสระนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานหรือบุคคลใดที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

3) สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เสนอให้มีสำนักงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย โดยกำหนดให้มีโครงสร้างสำคัญที่ประกอบด้วย รูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการ รวมถึงหลักเกณฑ์การเข้ามาเป็นคณะกรรมการรอบอำนาจและหน้าที่

4. โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

จากการศึกษาผลของการวิเคราะห์ในหัวข้อที่ 1 และ หัวข้อที่ 2 ในเรื่ององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมกับรัฐในการดูแล การป้องกันและการแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม น้อยกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 และฉบับปีพุทธศักราช 2550 ดังเห็นได้จากการไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชน เช่น สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วม ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งมีในรัฐธรรมนูญสองฉบับก่อนหน้านี้นี้ รวมถึงไม่มีการเขียนถึงสิทธิแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่อการดำเนิน โครงการต่าง ๆ ของรัฐ แต่เขียนเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนการไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นเหตุให้คณะรัฐมนตรีมีมติยุบองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประเทศไทยที่ผ่านมาได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้เกิดองค์กรระดับชาติขึ้นมาถ่วงดุลกับภาครัฐ ไม่อาจได้องค์กรที่เป็นอิสระ เป็นกลาง มีความน่าเชื่อถือเพียงพอในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมีปัญหาความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่กับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้

ดังนั้น หากมีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เหมาะสมแล้ว จะมีส่วนช่วยทำให้การตัดสินใจดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพและสามารถคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 57 (2) ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถสะท้อนความคิดและเหตุผลของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไปถึงภาครัฐเพื่อให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดทั้งตรงบวกและทางลบในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น การวิจัยนี้ได้วิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบในกฎหมายต้นแบบว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 นิยามศัพท์

ประเทศไทยยังมีโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล และมีผู้ทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์และประสานประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้ความเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นทางการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงประเด็นอื่น ๆ ของโครงการ ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้มีหลักเกณฑ์คำนิยามศัพท์ ดังนี้

“องค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ” หมายความว่า องค์การมูลนิธิสมาคม ชมรม หรือการรวมกลุ่มในรูปแบบอื่นใดทั้งที่เป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์และทำงานด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนราชการ ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ

4.2 คณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

คณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ คือการให้ความเห็นประกอบการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง การส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และองค์การเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาให้มีส่วนร่วมในกระบวนการให้ความเห็นขององค์การอิสระ รวมถึงส่งเสริมให้มีการศึกษาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่จำเป็นต่อการให้ความเห็นขององค์การอิสระ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน และเชิญผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลอื่นใดเพื่อมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็น รวมทั้งส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการองค์การอิสระได้ ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคณะกรรมการและอำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังนี้

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดำเนินงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีและเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นที่ประจักษ์ โดยมีตัวแทนขององค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากภูมิภาคไม่น้อยกว่าเจ็ดคนและต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชาย

เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการครั้งแรก ให้กรรมการตามวรรคหนึ่ง เลือกกันเองเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และรองประธานสองคน

ให้เลขานุการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และเลขานุการอาจแต่งตั้งพนักงานหรือลูกจ้างไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 6 ประธานกรรมการและกรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งหากเคยเป็นต้องพ้นจากกรณีนั้นมาแล้วเป็นเวลานานไม่น้อยกว่าห้าปี

(5) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องโทษตามความพิพากษาให้จำคุกไม่ว่าจะรอลงอาญาหรือรอการพิจารณาโทษก็ตาม เว้นแต่จะได้พ้นโทษมาแล้วเป็นเวลานานไม่น้อยกว่าห้าปีหรือเป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(7) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(8) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(9) ไม่เป็นกรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(10) ไม่เป็นผู้บริหารหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ระดับสูงใดๆ ในบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจ หรือองค์กรที่จัดตั้งโดยบริษัทประกอบธุรกิจที่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน เว้นแต่จะได้พ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลานานไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา 7 ให้ประธานกรรมการและกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำเต็มเวลา โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้องค์กรรมการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 8 การคัดเลือกกรรมการองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้คณะกรรมการทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายชื่อองค์กรที่มีคุณลักษณะและมีกิจกรรมที่เหมาะสมให้เป็นองค์กรผู้มีสิทธิเสนอชื่อกรรมการ โดยให้คำนึงถึงองค์กรที่มีการดำเนินกิจกรรมจริงและมีลักษณะการบริหารงานเป็นที่ประจักษ์อย่างต่อเนื่องด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ให้องค์กรผู้มีสิทธิเสนอรายชื่อกรรมการแต่ละองค์กรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมัครใจต่อคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อมาดังกล่าว เพื่อประกาศให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในการเลือกกันเอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(3) ให้คณะกรรมการจัดประชุมบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนองค์กร เพื่อทำการคัดเลือกกันเอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดให้ได้บุคคลเป็นกรรมการตามจำนวนที่กำหนดไว้

(4) เมื่อมีการคัดเลือกบุคคลผู้ซึ่งจะเป็นกรรมการครบแล้ว ให้สำนักงานเสนอรายชื่อคณะกรรมการต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้ประกาศรายชื่อคณะกรรมการในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 9 กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับเลือกใหม่ได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิม ให้ดำเนินการเลือกกรรมการชุดใหม่ก่อนครบวาระของกรรมการชุดเดิมเป็นระยะเวลาหกสิบวัน

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย
(2) ลาออก
(3) พ้นจากการเป็นตัวแทนขององค์กรด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา 6

(5) คณะกรรมการมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุประพฤติดีหรือเลวร้ายหรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ดำเนินการเลือกกรรมการตามมาตรา 8 เป็นกรรมการแทนได้และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกก็ได้

มาตรา 11 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

มาตรา 12 คณะกรรมการองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับการตราและการบังคับใช้กฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และการให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้เกิดขึ้นอย่างน้อยในทุกจังหวัด

(4) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการองค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในการส่งเสริมการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(5) จัดให้มีการประชุมสมัชชาตัวแทนองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อประเมินการทำงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขององค์การอิสระ ติดตามตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แก่หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อดำเนินการใด ๆ ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(6) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(7) จัดทำรายงานเฉพาะกรณีรายงานประจำปีเพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเสนอต่อคณะรัฐมนตรีรัฐสภาและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(8) สนับสนุนการใช้มาตรการทางกฎหมายในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งทำการฟ้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม

(9) ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

(10) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้ที่ปรึกษาอนุกรรมการทำหน้าที่แทนก็ได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ การจัดการประชุมสมัชชาตัวแทนองค์กรด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามวรรคหนึ่ง (5) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นสมควรมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้หน่วยงานดังกล่าวเสนอเรื่องนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณา และให้คณะกรรมการให้ความเห็นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากคณะกรรมการไม่ให้ความเห็นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้หน่วยงานนั้นดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 14 ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับความเห็นจากองค์กรด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนักวิชาการหรือคณะกรรมการเห็นควรในการมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่คณะกรรมการเสนอ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้หน่วยงานดังกล่าวรายงานเหตุผลเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา 15 ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 12 (2) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 16 ในการเสนอความเห็นให้มีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 12 และมาตรา 13 รวมทั้งการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 15 ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือ

แสดงความเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร ข้อมูล หลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

4.3 สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

การจัดตั้งให้มีสำนักงานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีประธานกรรมการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการทั่วไปของคณะกรรมการองค์การอิสระนั้น ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้องค์การอิสระดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังนี้

มาตรา 17 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ โดยมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน และจะให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ให้สำนักงานตามวรรคหนึ่งมีพนักงานและลูกจ้างเพียงพอในการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เลขาธิการอาจพิจารณาให้มีพนักงานและลูกจ้างเพิ่มขึ้นได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน

มาตรา 18 สำนักงาน มีหน้าที่รับผิดชอบรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุมการศึกษา งานวิจัย ข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา 19 ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ประธานกรรมการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสำนักงาน การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงาน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
- (2) แต่งตั้งถอดถอนเลขาธิการ และรองเลขาธิการ
- (3) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(4) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัย และการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขานุการ รองเลขานุการ และพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(5) การคัดเลือก การกำหนดอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทน

(6) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน

(7) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขานุการ รองเลขานุการพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน

มาตรา 20 เลขานุการ และรองเลขานุการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์และมีความรู้ประสบการณ์และความสำเร็จด้านการบริหาร ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกเลขานุการและรองเลขานุการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

เลขานุการและรองเลขานุการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 21 เลขานุการมีหน้าที่ควบคุมดูแลงาน โดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจดังนี้

(1) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงาน หรือลูกจ้างในสำนักงาน

(2) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงาน

ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ

มาตรา 22 ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขานุการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้เลขานุการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 23 ให้สำนักงานเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงาน ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

มาตรา 24 รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสำนักงาน ประกอบด้วย

(1) เงินอุดหนุน โดยรัฐต้องจัดสรรให้ไม่น้อยกว่าห้าบาทต่อหัวประชากร

(2) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาค

(3) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน

(4) รายได้อื่น

มาตรา 25 รายได้ของสำนักงานไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้อิสสาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานจัดหาด้วยเงินรายได้ของสำนักงาน เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

ให้สำนักงาน มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสำนักงาน

มาตรา 26 ทรัพย์สินของสำนักงานเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา 27 ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน และให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

มาตรา 28 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีซึ่งคณะกรรมการการจัดทำขึ้นตามมาตรา 12(9) รัฐสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการหรือสำนักงานชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของคณะกรรมการหรือสำนักงานได้และในกรณีที่มีเหตุอันควรจะมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานก็ได้

5. ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พ.ศ. ....

5.1 บันทึกหลักการและเหตุผล

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
พ.ศ. ....

หลักการ

ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พ.ศ. .... ครั้งนี้ เพื่อให้มีหลักเกณฑ์คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐ ในการตรา และการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย จึงสมควร กำหนดให้องค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เป็นอิสระจาก หน่วยงานของรัฐ เพื่อทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมี พระราชบัญญัติบังคับใช้

เหตุผล

เนื่องจากการจัดตั้งองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ยังไม่ หลักเกณฑ์และวิธีการใดกำหนดไว้ ส่งผลการดำเนินการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหาร จัดการ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืนยังไม่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ หากมีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ เหมาะสมแล้ว จะมีส่วนช่วยทำให้การตัดสินใจดำเนินโครงการหรือกิจกรรมมีคุณภาพและ มาตรฐาน รวมถึงสามารถคุ้มครองและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่าง ประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

5.2 ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

พ.ศ. ....

ร่าง

พระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยว่าด้วยองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ” หมายความว่า องค์กร มูลนิธิ สมาคม ชมรม หรือการรวมกลุ่มในรูปแบบอื่นใดทั้งที่เป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์และทำงานด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ

มาตรา 4 ให้ประธานกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ระเบียบและประกาศตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

คณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดำเนินการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีและเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นที่ประจักษ์ โดยมีตัวแทนขององค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากภูมิภาคไม่น้อยกว่าเจ็ดคนและต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชาย

เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการครั้งแรก ให้กรรมการตามวรรคหนึ่ง เลือกกันเองเป็นประธานกรรมการคนหนึ่ง และรองประธานสองคน

ให้เลขานุการเป็นเลขานุการของคณะกรรมการ และเลขานุการอาจแต่งตั้งพนักงานหรือลูกจ้างไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 6 ประธานกรรมการและกรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (4) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง ซึ่งหากเคยเป็นต้องพ้นจากกรณีนั้นมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- (5) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องโทษตามความพิพากษาให้จำคุกไม่ว่าจะรอลงอาญาหรือรอการพิจารณาโทษก็ตาม เว้นแต่จะได้พ้นโทษมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีหรือเป็นความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (7) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (8) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (9) ไม่เป็นกรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (10) ไม่เป็นผู้บริหารหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ระดับสูงใดๆ ในบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจ หรือองค์กรที่จัดตั้งโดยบริษัทประกอบธุรกิจที่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน เว้นแต่จะได้พ้นตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา 7 ให้ประธานกรรมการและกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำเต็มเวลา โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้อุทธรณ์การได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 8 การคัดเลือกกรรมการองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้คณะกรรมการทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายชื่อองค์กรที่มีคุณลักษณะและมีกิจกรรมที่เหมาะสมให้เป็นองค์กรผู้มีสิทธิเสนอชื่อกรรมการ โดยให้คำนึงถึงองค์กรที่มีการดำเนินกิจกรรมจริงและมีลักษณะการบริหารงานเป็นที่ประจักษ์อย่างต่อเนื่องด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(2) ให้องค์กรผู้มีสิทธิเสนอรายชื่อกรรมการแต่ละองค์กรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมัครใจต่อคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อมาดังกล่าว เพื่อประกาศให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อในการเลือกกันเอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(3) ให้คณะกรรมการจัดประชุมบุคคลที่เป็นตัวแทนองค์กร เพื่อทำการคัดเลือกกันเอง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดให้ได้บุคคลเป็นกรรมการตามจำนวนที่กำหนดไว้

(4) เมื่อมีการคัดเลือกบุคคลผู้ที่จะเป็นกรรมการครบแล้ว ให้สำนักงานเสนอรายชื่อคณะกรรมการต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้ประกาศรายชื่อคณะกรรมการในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 9 กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับเลือกใหม่ได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิม ให้ดำเนินการเลือกกรรมการชุดใหม่ก่อนครบวาระของกรรมการชุดเดิมเป็นระยะเวลาหกสิบวัน

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) พ้นจากการเป็นตัวแทนขององค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา 6
- (5) คณะกรรมการมีมติให้ออก ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ดำเนินการเลือกกรรมการตามมาตรา 8 เป็นกรรมการแทนได้และให้ผู้ที่ได้รับเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกก็ได้

มาตรา 11 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

หมวด 2

หน้าที่และอำนาจ

มาตรา 12 คณะกรรมการองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับการตราและการบังคับใช้กฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และการให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์การด้านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้เกิดขึ้นอย่างน้อยในทุกจังหวัด

(4) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการองค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในการส่งเสริมการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(5) จัดให้มีการประชุมสมัชชาตัวแทนองค์กรด้านการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อประเมินการทำงานการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขององค์กรอิสระ ติดตามตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่การประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ แก่หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อดำเนินการใด ๆ ในการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(6) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ในการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

(7) จัดทำรายงานเฉพาะกรณีรายงานประจำปีเพื่อการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเสนอต่อคณะรัฐมนตรีรัฐสภาและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(8) สนับสนุนการใช้มาตรการทางกฎหมายในการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งทำการฟ้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม

(9) ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

(10) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้ที่ปรึกษาอนุกรรมการทำหน้าที่แทนก็ได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ การจัดการประชุมสมัชชาตัวแทนองค์กรด้านการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามวรรคหนึ่ง (5) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นสมควรมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้หน่วยงานดังกล่าวเสนอเรื่องนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณา และให้คณะกรรมการให้ความเห็นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากคณะกรรมการไม่ให้ความเห็นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้หน่วยงานนั้นดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 14 ในกรณีที่คณะกรรมการได้รับความเห็นจากองค์กรด้านการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนักวิชาการหรือคณะกรรมการเห็นควรในการมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมินผลกระทบลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้คณะกรรมการเสนอ

ความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่คณะกรรมการเสนอ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้หน่วยงานดังกล่าวรายงานเหตุผลเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา 15 ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 12 (2) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 16 ในการเสนอความเห็นให้มีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือกำหนดมาตรการเพื่อการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 12 และมาตรา 13 รวมทั้งการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา 15 ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร ข้อมูล หลักฐานหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หมวด 3

สำนักงานคณะกรรมการองค์การด้านการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

มาตรา 17 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการองค์การด้านการประเมิณผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ โดยมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน และจะให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

ให้สำนักงานตามวรรคหนึ่งมีพนักงานและลูกจ้างเพียงพอในการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เลขาธิการอาจพิจารณาให้มีพนักงานและลูกจ้างเพิ่มขึ้นได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน

มาตรา 18 สำนักงาน มีหน้าที่รับผิดชอบรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุมการศึกษา งานวิจัย ข้อมูล และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา 19 ในการกำกับดูแลสำนักงาน ให้ประธานกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารสำนักงาน

การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงาน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
- (2) แต่งตั้งถอดถอนเลขาธิการ และรองเลขาธิการ
- (3) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน
- (4) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัย และการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษ สำหรับเลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานของสำนักงาน รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน
- (5) การคัดเลือก การกำหนดอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทน
- (6) การบริหารและจัดการการเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน
- (7) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน

มาตรา 20 เลขาธิการ และรองเลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์มีสัญชาติไทย มีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์และมีความรู้ประสบการณ์และความสำเร็จด้านการบริหาร ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกเลขาธิการและรองเลขาธิการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

เลขาธิการและรองเลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่เข้ารับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 21 เลขาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลงาน โดยทั่วไปของสำนักงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจดังนี้

- (1) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงาน หรือลูกจ้างในสำนักงาน
  - (2) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงาน
- ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ

มาตรา 22 ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 23 ให้สำนักงานเสนอบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี

มาตรา 24 รายได้และทรัพย์สินในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- (1) เงินอุดหนุน โดยรัฐต้องจัดสรรให้ไม่น้อยกว่าห้าบาทต่อหัวประชากร
- (2) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาค
- (3) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน
- (4) รายได้อื่น

มาตรา 25 รายได้ของสำนักงาน ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

ให้อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสำนักงานจัดหาด้วยเงินรายได้ของสำนักงาน เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

ให้สำนักงาน มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสำนักงาน

มาตรา 26 ทรัพย์สินของสำนักงานเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา 27 ให้สำนักงานจัดทำบัญชีงบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน และให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงาน รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

มาตรา 28 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีซึ่งคณะกรรมการจัดทำขึ้นตามมาตรา 12 (9) รัฐสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการหรือสำนักงานชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของคณะกรรมการหรือสำนักงานได้และในกรณีที่มีเหตุอันควรจะมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานก็ได้